

juris communis, aut juris specialis religionis, difficile est definire quæ fuerit in hoc intentio, vel fundatorum religionum, vel profitentium illas; sed ex communi usu, sensu, ac praxi uniuscujusque religionis judicandum est.

15. *Probabilius est acceptationem Episcopatus esse prohibitam ea voto obedientiæ, et solum irritam ex jure ecclesiastico. — Non est apostata acceptans Episcopatum sine consensu Prælati. —* Certitudo ergo hujus obligationis ex dicto jure ecclesiastico orta est. Si tamen attente legatur ratio illius cap. *Si religiosus*, et cap. *Quorundam*, de Elect., in 6, verisimilius esse intelligitur hoc jus quoad hanc partem esse potius declarativum quam constitutivum, et ante illud servatum esse, ut religiosi non præberent consensum hujusmodi electionibus sine suorum Prælatorum facultate; quia abdicatio voluntatis intelligitur fuisse absoluta et universalis, etiam quoad hunc effectum; quia vero propter solum votum talis acceptatio non erat irrita, ideo hoc fuit de novo additum per illud jus, et ideo in illo non sunt verba prohibentia, sed irritantia, scilicet: *Consensus sic præstitus non teneat*; et statim: *In pœnam præsumptionis illius electio eadem ipso facto viribus vacuetur*. Supponitur ergo præsumptuosum esse illum consensum, non solum contra illud jus, sed contra ipsam professionem et obedientiam religiosam. Dices: ergo talis religiosus acceptans electionem Episcopatus sine voluntate superioris censendus erit apostata, quia omnino se subtrahit, vel subtrahere vult a jugo religionis contra obligationem suæ professionis. Respondetur quod, licet sit inobediens, non tamen apostata, quia acceptando electionem (etiãsi rata esset tam electio quam acceptatio) nondum est factus Episcopus, donec saltem per Pontificem confirmetur, et tunc jam auctoritate Papæ transfertur ad alium statum, et liberatur a priori obedientia, ideoque nulla intercedit apostasia. Imo, licet auctoritas Papæ non esset necessaria, ille ascensus, etiam contra voluntatem Prælati factus, ex objecto suo non est apostasia, quia nec exiit habitus, nec deseritur substantialis status et obligatio ejus, sed solum fit quædam inobediencia, ex qua, ratione alterius effectus, sequitur exemptio a priori obedientia.

16. *Si Papa offerat religioso Episcopatum, potest illum acceptare sine consensu sui Prælati. —* Unde obiter respondetur ad difficultatem supra tactam, cum Episcopatus conferatur a Summo Pontifice, quomodo in illius acceptatione possit religiosus pendere ab inferiori-

bus Prælati, cum voluntas Pontificis superior sit. Respondetur enim, licet collatio seu donatio Episcopatus fiat a Pontifice, electionem tamen non fieri ab ipso, sed antecedere ejus confirmationem; licentiam autem Prælati religionis solum requiri ad acceptandam electionem. Quapropter ubi nulla electio præcedit, si Pontifex ipse immediate offerat alicui religioso Episcopatum, non censeo indigere (in rigore præcepti) licentia sui Prælati ad illum acceptandum; quia Pontifex est supra omnes Prælatos. Dices: licet Pontifex immediate offerat, censetur offerre juxta ordinarium jus, et ideo dare dependentem a consensu Prælati. Respondetur jus ordinarium solum esse circa electionem, sub qua non comprehenditur proprie Pontificis collatio seu oblatio. Nec est verisimile Pontifices voluisse provisiones a seipsis immediate factas huic juri submittere, quod ex ipsis etiam verbis allegatorum jurium non obscure colligitur, si attente expendantur. Quare, quando Pontifex immediate offert prælationem, censendus est (nisi aliud explicet) dare facultatem ad acceptandam illam, sicut si offerret pecuniam, censetur dare facultatem accipiendi illam, nec peccaret contra paupertatem religiosus illam accipiens sine licentia alterius Prælati.

17. *Dubitatio specialis circa alios modos offerendi Episcopatum præter electionem. —* Sed quid de aliis modis quibus præter electionem potest offerri Episcopatus alicui religioso, ab aliis Principibus, vel Prælati infra Summum Pontificem? poteritne religiosus acceptare sine consensu sui Prælati? Videtur enim posse, quia illa non est electio, sed vel postulatio, vel præsentatio; jura autem solum loquuntur de electione. In contrarium autem est, quia electio et postulatio parificantur in jure, et maxime circa præsentem materiam, ut patet ex cap. *Quorundam*, de Elect., in 6. Et ratio esse potest, quia hoc jus non est constitutivum, sed declarativum, ut dixi, et ideo extenditur ad omnia in quibus est æqualis ratio. Distinguendum autem videtur, quia vel provisio (quocumque speciali nomine vocetur) talis est, ut per eam acquiratur jus personæ provisæ ad Episcopatum, ut contingit in electione; vel nullum jus ei acquiratur, ut in pura præsentatione. In priori casu, censeo procedere doctrinam datam in quocumque genere provisionis, ita ut sit necessaria facultas Prælati ad præstandum consensum, saltem ut licite fiat, quod plane supponitur in dict. cap. *Quorundam*. Et ratio est, quia religiosus ex vi

sui status, et voti obedientiæ, nullum contractum facere, aut jus firmum acquirere potest sine licentia Prælati. Item, quia illa provisio habet vim cujusdam electionis, ita ut nova electio non requiratur, ut Panormitanus et alii infra citandi docent. Unde propter contrariam rationem non procedet doctrina data in præsentatione, per quam nullum jus acquiratur religioso. Patet, quia nec verba juris in rigore comprehendunt hunc casum, nec ratio obligationis ex vi voti similis est. Quando autem acquiratur jus per postulationem, vel aliam similem provisionem, non spectat ad hunc locum. Videantur Panormitanus et alii Doctores in rubrica, et in cap. 1, et cap. *Postulationem*, de Postulat. Prælat.; Sylvest., verb. *Postulatio*, quæst. 6 et 7; Angel., n. 4.

10. *An ex vi voti obedientiæ possit præcipi acceptatio Episcopatus. —* Superest dicendum de alio membro affirmativo, an, scilicet, ex virtute voti obedientiæ possit præcipi religioso ut acceptet Episcopatum. Duæ sunt enim extremæ sententiæ. Una est, nec Summum Pontificem posse hoc præcipere, sive per jurisdictionem suam, sive in virtute voti. Refert D. Thom. in 4, d. 29, art. 4, ad 4, quia consensus debet esse liber. Sed hoc nullius momenti est, quia præceptum non tollit libertatem, alias nec votum posset obligare ad professionem religionis, quia etiam illa non fit sine consensu libero. Apparentius fundari possent, quia Pontifex non potest obligare religiosum ad strictiorem religionem; ergo nec ad statum Episcopi, qui est perfectior. Alia vero sententia est, ex vi voti obedientiæ posse religiosum obligari ad acceptandum Episcopatum, et ideo non solum Summum Pontificem, sed etiam Prælatum, saltem Generalem, posse hoc præceptum imponere propter potestatem dominativam quam habet in personam religiosi, et universalem administrationem totius religionis, ad cuius magnum bonum potest hoc pertinere.

19. *Pontifex potest præcipere religioso ut Episcopatum acceptet in casu necessitatis gravis. — Prædicta decreta intelliguntur de Episcopo consecrato. —* Sed imprimis dicendum est hanc materiam non esse extra latitudinem præcepti, ideoque saltem a Summo Pontifice, ratione jurisdictionis supremæ præcipi posse; ita docet D. Thomas supra, et 2, 2, q. 185, a. 2; Turrecrem., tract. de Potestate Papæ, q. 17; Sot. lib. 4 de Justit., q. 2, art. 2; Richard., Quodlib. 3, q. 21. Idem sentit glossa, cap. *Ante omnia*, verbo *Mihi*, 40 distinct.; Hostiens., in Summa, tit. de Voto § *Quod sint species*; As-

tensis, in Summa, secunda part., lib. 6, tit. 43, art. 2, q. 64; Panorm., cap. *Per tuas*, de Voto, n. 5, et alii communiter. Et imprimis certum est ex obligatione charitatis posse aliquem teneri ipso jure divino ad acceptandum Episcopatum, quia lex charitatis obligat ad procurandum commune bonum, præsertim spirituale, prætermissis quocumque privato commodo illi repugnante; quia juxta ordinem charitatis publica utilitas privatæ præferenda est, ut ad hoc propositum dixit Innocentius III, in cap. *Licet*, de Regularibus. Quando ergo publica Ecclesiæ necessitas tanta est, ut spirituale bonum ejus multum periclitetur, nisi a tali persona Episcopatus acceptetur, charitas per se obligat ad acceptandum illum, etiamsi ab homine præceptum non imponatur. Unde a fortiori constat, si Pontifex id præcipiat, quasi declarativo præcepto (ut sic dicam), declarans nimirum esse casum eminentis necessitatis, tunc omnino obligari, nisi omnino evidenter constaret non esse veram talem necessitatem, et Pontificem ex falsa præsumptione vel informatione id agere, quod vix potest in tali materia contingere. In omni alio vero casu, etiam dubio, standum est judicio et declarationi Pontificis; nam hoc ad minimum debitum est ejus postestati et auctoritati, et in eo saltem casu locum habet quod, in epist. 4 Clementis, ex ore Petri significatur, peccatum esse non obedire Petro prælationem injungenti; et quod in can. 37 Apostolorum præcipitur, communionem privari eum, qui Episcopi non susceperit officium, et curam populi sibi commissam. Et simile decretum habetur in Concilio Antioch., sub Julio, c. 17 et 18. In quibus tamen decretis observandum est, in eis sermonem esse de Episcopo jam consecrato, qui munus Episcopale suscipere recusat; imo juxta quamdam versionem, quam sequitur Ivo, p. 5, cap. 148, sermo est de Episcopo qui non vult ire in Ecclesiam cui fuerat ordinatus; et in idem redit, quod Gratianus ait, cap. *Si quis Episcopus per manus*, d. 92: *Et sibi commissum ministerium subire neglexerit, neque acieverit ire ad Ecclesiam sibi commissam*. Juxta quæ verba ibi non est sermo de obligatione accipiendi Episcopatum, sed ministrandi in Episcopatu suscepto; et revera idem sonant verba canonis Apostolici: *Si quis ordinatus Episcopus non suscipit ministerium et curam populi sibi commissam*. Nemo enim consecratur Episcopus, nisi in ordine ad aliquam Ecclesiam, enjus cura illi demandata, et ab eo suscepta est, et in eo obligatio est longe major, quia, turpius ejicitur

quam non admittitur obligatio. Unde etiam nunc, sine speciali necessitate vel præcepto, sed communi jure, semel factus Episcopus, non potest onus deponere sine licentia Pontificis, cap. *Nisi cum pridem*, de renuntiatione, cap. *Licet*, de Regul. Melius autem hoc probatur ex cap. *Vos autem*, 16, q. 4, ibi: *Si quam operam vestram mater Ecclesia desideraverit, nec elatione avida suscipiatis, nec blandiente desidia respuitis*, et infra: *Nec vestrum otium necessitatibus Ecclesiae præponatis*, quæ verba sumpta sunt ex Augustino, epist. 81; item ex cap. *Displicet*, 23, q. 4, sumpto ex eodem August., epist. 204 ad Donatum, ubi, ut ostendat recte hominem cogi ad id, quod necessarium est ad salutem, adducit exemplum: *Quia multi, ut Episcopatum suscipiant, tenentur invitati, perducuntur, includuntur, custodiuntur, et tanta patiuntur, quæ nolunt, donec adsit voluntas suscipiendi operis bonum*; et epist. 148 ad Valerium, hoc modo dicit sibi fuisse vim illatam ad accipiendum Episcopatum, quamvis non de vi præcepti, sed de vi moralis coactionis possit intelligi.

20. *Etiam extra casum necessitatis potest præcipere.* — *Dubitatio, an pro suo arbitrio hoc præcipere possit cuicumque idoneo.* — Verumtamen non tantum in casu prædictæ necessitatis, sed etiam extra illum potest Pontifex hoc præceptum imponere, et ita loquuntur Doctores citati. Et sane in illis casibus, in quibus Augustinus supra loquitur, nec constat, nec satis verisimile est semper intervenisse illam gravissimam Ecclesiae necessitatem. Ratio autem est, quia Pontifex habet supremam potestatem ligandi, et secundum eam habet omnem potestatem convenientem ad regendam Ecclesiam, et præsertim ad providendum illi de pastoribus necessariis; ergo potest obligare unumquemque, tam religiosum quam secularem, ut acceptet munus Episcopi, quoties judicaverit ad commune bonum Ecclesiae expedire, etiamsi non urgeat extrema necessitas. Unde optime Gregorius, prima part. Pastoralis, cap. 6, de hac re agens, inquit: *Tunc humilitas ante Dei oculos vera est, cum ad respuendum hoc, quod utiliter subire præcipitur, pertinax non est.* Et confirmatur, quia rex vel imperator habet potestatem præcipiendi subditis, ut acceptent munera vel magistratus, ad gubernationem Reipublice convenientes; unde lib. 10 Cod., tit. de Decurionibus, lib. 18, dicitur: *Si ad magistratum nominati aufugerint, requirantur; et si pertinaci animo eos latere patuerit, his*

ipsorum bona permittantur, qui ad eorum munera vocabuntur. Et multa similia habentur eodem libro, tit. de Excusationibus munerum. Multo ergo perfectior erit hæc potestas in supremo Ecclesiae Principe. An vero tanta in illo sit, ut pro solo suo arbitrio cuicumque idoneo hoc præcipere possit, speculative quidem controverti potest, practice vero ac moraliter Pontifici præcipienti obediendum est, præsertim si post unam vel alteram supplicationem in sua voluntate persistat; quia semper superioris præceptum justum æstimandum est, nisi oppositum evidenter constet; et quia licet per alios forte posset sufficienter provideri Ecclesiae, Pontifex potest habere speciales rationes, ob quas huic potius quam illi præceptum imponat; et quamvis eas non habeat, quia quilibet eorum posset se excusare, ideo necesse est ut Pontifex possit quemlibet eorum pro sua voluntate cogere, dummodo duæ conditiones concurrant, quod Ecclesia indigeat, et quod persona idonea sit. Imo addit Hostiensis supra, contra Hugonem, in cap. *Si Dominus*, et cap. *Qui resistit*, 11, q. 3, etiamsi quis vovisset vel jurasse non esse Episcopus, teneri ad obediendum Pontifici præcipienti, quia talis conditio, seu exceptio debet intelligi implicate contenta, cap. *Venientes*, de Jurejurando, cap. *Non est*, de Voto, nec tenetur examinare an sit alius dignior, necne; sed hoc remittere iudicio Pontificis.

21. *Hoc præceptum non est, neque esse potest materia voti obedientiae.* — Addendum vero est hanc non esse proprie materiam voti obedientiae, et ideo ex vi illius neminem posse obligari ad acceptandum Episcopatum. Probatur primo, quia supra ostensum est, Episcopale munus, per se spectatum, non esse materiam voti; quia, licet sit bonum opus, et magnæ charitatis, tamen propter conditiones quas habet adjunctas, honoris, potentiae, ac periculi, et propter magnam perfectionem quam prærequirit, ideo voluntaria ejus professio seu acceptio non cadit sub consilio, sed regulariter melius est, dum non præcipitur, excusare, ut sentiunt Augustinus et Gregorius, locis paulo antea citatis. Ergo eadem ratione non est materia voti obedientiae acceptatio Episcopatus, quando alias non præcipitur ab eo, qui ex propria jurisdictione, ac secluso voto, illud potest præcipere. Secundo, hoc ipsum colligitur ex principio supra posito, quod votum obedientiae non obligat ad obediendum circa transitum, quia solum obligat secundum regulam, ad quam hujusmodi trau-

situs non pertinet, quia Episcopalis status non pertinet ad regularem vitam, quam tantum respicit obedientiae votum, juxta doctrinam D. Thomæ, Quodlib. 10, art. 10, et aliis locis in superioribus allegatis. Unde colligitur non posse Generalem alicujus religionis, et a fortiori quemcumque alium Prælatum ejus, præcipere alicui religioso subdito, ut acceptet Episcopatum. Patet, quia nec illa est materia voti obedientiae, ut probatum est, nec jurisdictio horum Prælatorum ad hoc extenditur, quia non est proportionata materiam obedientiae, et vitæ regulari. Unde solum illis demandata est cura suæ religionis, non universalis Ecclesiae, ad quam spectat Episcoporum provisio, ut bene attigit Ludovicus Lopez, in suo Instructorio, cap. 36. Imo inde concluditur, nec Summum Pontificem posse hoc præcipere religioso ratione voti obedientiae, sed solum ratione suæ jurisdictionis, quia votum obedientiae non habet aliam materiam, nisi regularem, ut sic dicam, etiam respectu Summi Pontificis.

23. *Prælatus potest subditum obligare ad acceptandum beneficium curatum.* — *Item potest illum tali beneficio privare sine causa, quamvis procedat malo animo.* — Dices, Prælatum religionis posse obligare subditum ad acceptandum beneficium, habens adjunctam curam animarum; ergo et Episcopatum. Videtur enim æqualis ratio. Respondetur imprimis negando paritatem rationis, nam per Episcopatum ita mutatur religiosus status, ut subtrahatur ab obedientia Prælatorum religionis, et quodammodo desinat esse membrum illius corporis, argument. cap. 1, 18, quæst. 1; per inferiora autem beneficia non fit tanta mutatio, sed potest religiosus manere sub obedientia sui Prælati, quamvis beneficium habeat. Est autem difficile intellectu, quod Prælatus possit præcipere subdito aliquid propter quod subtrahatur a sua obedientia; facile autem quod præcipiat ministerium sub obedientia sua exercendum. Deinde in statu Episcopali multo magis est periculi quam in inferiori, non solum majoris obligationis, sed etiam propter majorem libertatem, honorem, potentiam, et rerum abundantiam; in quibus omnibus magis distare videtur ab humili religiosorum statu. Rursus, religiosus semel factus Episcopus non potest per voluntatem superioris Episcopatu privari, ut per se constat; potest autem privari beneficio inferiori, etiam sine speciali causa, argumento cap. *Ad nostram*, et cap. *Porrectam*, de Confirmatione utili, in

quibus dicitur, non solere Summum Pontificem jure ordinario confirmare religiosi beneficia ad vitam, significans religiosos semper esse mobiles ad nutum. Quod etiam colligitur ex cap. *Cum ad monasterium*, versic. *Tales*, de Statu monach., et est communis resolutio Canonistarum, ut notat Navar., comm. 2, de Regularib., num. 63, in fine, et comm. 4, num. 23, vers. *Quarto*, qui ex eadem sententia communi addit limitationem, nisi malo animo procedat; nam tunc poterit subditus agere contra superiorem, ut restituatur; quod magis æquitate rationis et consuetudine, quam jure aliquo niti Navarrus significat. Dico tamen, quamvis Prælatus malo animo subditum spoliaret beneficio, factum teneri, quia revera subditus non est dominus, neque habet perpetuum jus, quod satis est nostro instituto. Potest autem in hoc casu subditus conquiri coram majore superiore, et ab illo restitui; et hoc est quod docet Innocentius, in cap. *Insi nuante*, Qui Cler. vel vovent.; semper autem accipiet beneficium dependenter a voluntate superioris; est ergo illa differentia regularis, scilicet, per se loquendo, et exceptis privilegiis Pontificis, vel prioratibus, quæ per electionem canonicam conferuntur, juxta cap. *Monachi*, cum Gloss. ibi, de Statu Monach. Ultima differentia, et quæ ad rem maxime spectat, est, quia ministerium Episcopale non pertinet ad regularem vitam, et ideo non continetur sub materia obedientiae religiosæ; alia autem beneficia possunt contineri sub ministeriis vitæ regularis.

24. *Prælatus non potest subditum obligare ad beneficium seculare, sed tantum ad regulare.* — Unde respondetur secundo distinguendo antecedens; negandum est enim de beneficiis secularibus, esto admittatur in regularibus, quæ per religiosos talis monasterii gubernari consuevit. Utrumque docuit Navarrus, dict. comm. 4, numer. 23, et primum sumitur ex dict. cap. *Monachi*, et ex cap. *Cum de beneficiis*, de Præb., in 6; et ratio est, quia talia beneficia et eorum cura sunt omnino extra regulam, et nec directe nec indirecte pertinent ad vitam regularem, et consequenter nec ad obedientiam talis Prælati. Ratio autem alterius partis est opposita, quia illa beneficia et eorum ministeria pertinent proprie ad munera talis religionis, seu monasterii, et ideo cadunt sub materia obedientiae Prælatorum ejus, argumento cap. *Quorundam*, de Elect., in 6, ibi: *Extra administrationes proprii ordinis*, et cap. *Cum singula*, § *Prohibemus*, de Præb.,

in 6. Et hoc titulo interdum coguntur religiosi per præcepta suorum Prælatorum ad suscipiendum munus Parochorum apud Indos, quia jam illud ministerium ex dispensatione Pontificum talibus religionibus appropriatum est. Episcopale autem beneficium vel seculare dici potest, vel certe eandem habet cum illo rationem, quia extra ministerium regulare est, ut dixi, et Prælati religionis illius acceptationem præcipere non potest. (Vide Ludovic. Lopez, d. e. 56.)

CAPUT XI.

CUI PARENDUM SIT EX VI VOTI OBEDIENTIÆ RELIGIOSÆ.

1. Cum obedientia sit virtus quæ ad alterum suo modo ordinatur, in objecto suo, seu materia, aliquo modo includit personam cui obedientia præstanda est, et ideo votum obedientiæ eandem includit virtute; quapropter, ut materia et obligatio hujus voti, prout in religione fit, exacte explicetur, necesse est aliquid attingere de persona cui ex vi illius obediendum est; nam, sicut relatio non potest satis cognosci sine termino, ita neque hæc obedientia sine tali persona.

2. *Votum obedientiæ solum homini, seu Deo per hominem præcipienti, parendum obligat.* — Primum ergo statuendum est, ex vi hujus voti tantum homini parendum esse, seu Deo per hominem præcipienti. Itaque votum hoc non obligat ad obediendum Deo præcipienti per seipsum, neque etiam si præciperet per Angelum, vel quovis alio extraordinario modo. Probatur primo ex forma emittendi hoc votum, quæ solet esse: *Promitto tibi Præposito generali, et successoribus tuis, obedientiam; vel: Promitto in hac religione obedientiam secundum talem regulam, vel alio simili modo, ut in superioribus visum est.* Nec refert si quis dicat frequenter dici: *Voveo, aut Promitto Deo, et tibi,* nam, ut sæpe dixi, illi duo dativi casus sub diverso respectu ponuntur: Deus enim est persona cui fit votum, Prælati autem ponitur ut persona cui vice Dei obediendum est ex voto; ita enim intellexerunt et interpretati sunt hanc obedientiam omnes institutores religionum, eademque est intentio profitentium illam. Secundo, idem patet ex fine hujus voti, qui est ut homo per hominem dirigatur in his quæ ad perfectionem pertinent, ut docet D. Thom. 2. 2, q. 186, artic. 5, ad hoc propositum adducens sententiam quintæ

Synodi, quæ refertur in cap. *Hoc nequaquam*, 7, q. 1: *Monachorum vita subjectionis habet verbum et disciplinatus.* Item, cum status religiosus sit regulariter in humana communitate, ut subsistere et conservari possit, necessaria est obedientia ad hominem. Denique, ut homo obligetur obedire Deo per se præcipienti, non est necessarium votum, nam Deo ratione suæ connaturalis potestatis obedientia debetur; hoc autem fit de obedientia supererogationis, id est, de his rebus quæ secluso voto non caderent sub obligationem, ut D. Thomas supra, ad 1, docet, et ob hanc etiam causam debet esse ad hominem, seu per hominem. Unde fit, votum hoc non obligare ad obediendum Deo præcipienti per legem naturalem, vel per legem divinam positivam; unde nec peccatum religiosi contra has leges habet peculiarem malitiam ex circumstantia voti obedientiæ, nec ob eam causam necesse est tale votum in confessione explicare, in quo omnes Doctores consentire videntur saltem per taciturnitatem, quia nullus eorum oppositum dixit, nec talem circumstantiam explicavit. Et hoc etiam confirmat assertionem positivam, quam de Angelis probare necesse non est, quia est res per se nota; imo Angeli sua auctoritate nihil homini præcipere possunt, sed solum intimare præceptum Dei. Idemque est de hominibus beatis. Intelligatur ergo assertio de homine viatore; sub homine tamen proportionatam hominis congregationem comprehendimus.

3. *Votum obedientiæ solum obligat obedire homini, cui religiosus se tradidit.* — Dico secundo: hoc votum non obligat ad obediendum cuilibet homini, sed illi, cui religiosus voluntarie se tradidit. Itaque ex vi hujus voti non tenetur religiosus obedire Ecclesiæ, aut Prælati ejus, ut tales sunt, seu præcipientibus ex vi solius jurisdictionis, quam a Christo habent mediate, vel immediate. Cujus signum a posteriori esse potest, quia religiosus faciens contra præceptum Ecclesiæ, frangendo jejunium, verbi gratia, vel omittendo sacrum in die festo, non peccat gravius ex circumstantia voti obedientiæ, ita ut faciat sacrilegium contra votum; nec etiam eo titulo talem conditionem personæ in confessione explicare necesse est. A priori ratio est, quia religiosus non vovet obedientiam secundum præcepta Ecclesiæ, nec vovet obedientiam alias necessariam, sed voluntarie superadditam, quod solum ad perfectionem necessarium erat, ut D. Thomas supra notavit. Atque eadem ratione

non pertinet ad hoc votum obedientia parenti carnali debita, etiam quatenus in persona religiosi manere potest; quia illa non fundatur in traditione voluntaria, sed in naturali vinculo; et ideo licet per se ex naturali lege necessaria sit, non cadit sub promissione, vel intentione sic voventium. Præterea, licet fingamus religiosum professum alias esse servum, seu mancipium, qui domino obedire tenetur, illa obedientia non pertinet ad hoc votum, nec votum hoc respicit illum dominum, quia ejus dominium non fundatur in hac voluntaria traditione, sed regulariter magis coacta est illa subjectio, quam voluntaria; vel, licet fingamus ortam esse ex voluntaria traditione, tamen et illa traditio est longe diversæ rationis, quia non est religiosa, sed contractus mere humanus, et est valde extrinseca et accidentaria ad hoc obedientiæ votum. Unde etiamsi contingat conjungi simul in eadem persona religiosa, non pertinet per se ad perfectionem; et ideo votum obedientiæ ad illam non extenditur, sed supponitur observanda, quantum ex lege justitiæ necessarium est, supposito pacto.

4. *Difficultas, cui potius parendum, quando multis debetur obedientia aliis titulis præter votum.* — Hinc autem oriuntur quæstiones, quæ a Doctoribus tractari solent, quando contingit religiosum habere plures, quibus aliis titulis, præter votum, obedientiam debeat, an præferre debeat cæteris Prælatum cui per votum se obligaverat, quando non potest simul omnibus satisfacere; ut quando religiosus est filius familias, an plus debeat obedire Prælato quam parenti, vel, si sit servus, plus Prælato quam domino, vel si non sit exemptus, an plus Prælato quam Episcopo, ut Episcopus est. De quibus videri potest D. Thom. in 2, d. 48, dub. ultim., circa litteram; Sylvest., verb. *Obedientia*, q. 10; Angel., verb. *Obedientia*, num. 10, et verb. *Religiosus*, num. 32; ex quibus regula hæc generalis, et cum proportionem applicanda sumitur, in his omnibus eventibus, unumquemque esse præferendum in eo quod ad illum pertinet. Advertit enim D. Thomas duobus modis posse multis debere obedientiam: primo enim perfecta subordinatione eorum inter se, quia nimirum potestas unius ab alio manat, vel omnino pendet, et tunc nulla est difficultas, quia semper major superior præferendus est, quia minor comparatione illius nullam habet potestatem; hæc enim ratione nemo potest obligari præcepto hominis contra præceptum Dei, nec præcepto

gubernatoris contra præceptum regis. Secundo modo possunt plures habere potestatem præcipiendi eidem personæ sine subordinatione, vel dependentia, sed diversis titulis, quasi disparatis, et tunc necesse est aliquem ordinem servare, ne oriatur perplexitas et confusio; necesse est ergo ut habeant inter se divisas jurisdictiones, vel materias distributas, ut unusquisque in sua sphaera præferatur. Quod si simul præcipere contingat quæ simul fieri non possunt, oportebit ex materia et circumstantiis discernere, ad quem eorum in tali opportunitate pertineat præcipere, ut ille præferatur. Ut autem hæc generalis doctrina ad præsentem materiam applicetur, supponere oportet votum obedientiæ solum obligare in his, quæ licita sunt; si ergo contingat, præceptum ejus, qui in virtute hujus voti potest præcipere, opponi præcepto alterius alio diverso titulo præcipientis, considerandum est an præceptum Prælati, etiam supposito tali statu personæ, et occurrentibus talibus circumstantiis, sit contra proprium jus alterius præcipientis; nam si ita sit, non obligabit votum, quia nemo potest promittere aliquid contra jus alterius; si autem non sit contra jus alterius, quia vel jam cessavit, vel non extenditur ad talem materiam, tunc Prælati, cui ex voto obedientiæ debetur, præferendus est.

5. *Plus obediendum spirituali, quam carnali parenti.* — *Plus obediendum domino, quam Prælato.* — *Item Episcopo.* — Hæc ergo ratione, religiosus plus obedit spirituali parenti quam carnali, quia jus parentis carnalis cessavit per traditionem in religione Deo factam. An vero in aliquo casu propter parentis necessitatem præferendus sit pater carnalis spirituali, superius disputando de ingressu religionis tractatum est, et in præsentem neutrum refert; quia, licet daremus in aliquo casu subveniendum esse parenti carnali, etiam prætermissis præcepto Prælati religionis, id non erit propter præceptum ipsius parentis, sed immediate propter divinum ac naturale præceptum, ideoque in hac comparatione generalis regula assignari potest, obediendum esse spirituali Prælato, ad quem votum obligat. In alia vero comparatione de servitute, et obedientia religiosa, etiam vidimus professionem religiosam non auferre justam servitutem, et ideo, quamdiu dominus præcipit ea, ad quæ habet jus ex vi sui domini, non potest impediri per obedientiam Prælati, quia jam esset injusta. In aliis vero, quæ vel ad bonum animi spectant, vel servituti alteri debite non re-